

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-82>

УДК 330.33:336.77

СУТНІСТЬ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ, ПРИЧИНИ ЇЇ ВИНИКНЕННЯ ТА ВПЛИВ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

ESSENCE OF MACROECONOMIC INSTABILITY, CAUSES OF ITS ARISE AND IMPACT ON CREDIT INSTITUTIONS

Дубина Максим Вікторович

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5445-214X>

Поцелуйко Ігор

аспірант кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1029-0625>

Dubyna Maksym, Potseluiko Ihor
Chernihiv Polytechnic National University

Стаття присвячена дослідженню питань сутності макроекономічної нестабільності, конкретизації її специфічних ознак та обґрунтуванню причини виникнення кризових явища в межах національної економіки, які були поділені на внутрішні та зовнішні. Також розглянуто причини виникнення кризових ситуацій у функціонуванні фінансових установ. З'ясовано, що досить часто нестабільність зароджується саме в межах фінансової системи, зокрема в роботі фінансових установ, і поступово поширюється на національну економіку. Серед таких суб'єктів господарювання саме кредитні установи, як засвідчує історичний досвід, ставали джерелами формування нестабільності в межах кредитної системи. Це надалі формувало системні фінансові ризики для національного господарства і світової економіки. Також з'ясовано, що кредитні установи також можуть стикатися з наслідками нестабільності економічного розвитку, причинами якого є політичні, соціальні та інші чинники, тобто фактори нефінансового характеру. У статті описано вплив таких кризових ситуацій на роботу зазначених установ.

Ключові слова: макроекономічна нестабільність, кредитна установа, фінансова система, фінансова нестабільність, фінансова криза, банківська система, небанківські фінансово-кредитні установи, комерційний банк.

To ensure macroeconomic stability is relevant to ensure to boost economic relations in the country. In each country, the government and central banks try to ensure stable conditions for development of the national economy and its individual sectors using a wide range of rather complex methods and instruments. Financial institutions play an undoubtedly important role in macroeconomic stability, as they play significant role in the development of financial system and economy in the whole. Therefore, issues on deepening theoretical provisions and applied aspects of ensuring macroeconomic stability in the country and reducing the likelihood of instability are relevant for additional research. In the article, detailed attention is paid to specifying the essence of macroeconomic instability as individual concept. For this purpose, in the article, individual approaches of scholars to its interpretation are detailed. In addition, in the article, signs of macroeconomic instability and main causes of its occurrence in economic systems are identified. These reasons were divided into two groups: internal and external. This allowed us to prove that formation of stable development of the national economy depends on many interrelated factors. Also, in the article, causes of instability within the financial system are identified. It is determined that these institutions can create difficult crisis situations within the system, and thereby reduce the level of macroeconomic instability in the country. Among these institutions a special role in instable economic development is played by credit institutions, which as international experience shows, can produce complex crisis phenomenon and thus lead to emergence

of highly complex financial and economic crises on the global scale. However, it has also been found that these institutions may also be subjects to significant disruptive effects from other political, social and economic events that can significantly worsen the condition for development of banking and non-banking financial institutions. In the article, consequences of impact of external adverse factors on development of the above institutions are specified.

Keywords: macroeconomic instability, instability, credit institutions, financial system, financial instability, financial crises, banking system, non-banking financial-credit institutions, commercial bank.

Постановка проблеми. Макроекономічна нестабільність є одним із важливих чинників формування умов для перманентного й ефективного розвитку всіх суб'єктів господарювання в межах національної економіки. Нестабільність провокує невпевненість і недовіру зазначених суб'єктів, що, зрештою, негативно впливає на формування нових економічних зв'язків, взаємодію між економічними суб'єктами й загалом формує всі передумови для зниження темпів розвитку національного господарства. Нестабільність здебільшого супроводжується кризами, які інколи бувають досить глибокими й системними та призводять до зниження доходів громадян, їхнього соціального та економічного забезпечення. Фактично, кризові умови досить швидко можуть нівелювати всі успіхи й досягнення, які були здобуті в попередні періоди економічними суб'єктами, результати впровадження ефективних економічних реформ.

Особливо важливу роль у забезпечення стабільного розвитку держави відіграє фінансова система. Відповідно органи державної влади завжди значну увагу приділяють питанням регулювання відносин в її межах, розвитку такої системи й діяльності окремих її суб'єктів, серед яких найбільш важливу роль відіграють фінансові установи. Ці установи за своєю природою можуть надавати значний спектр послуг своїм клієнтам. Проте найбільш помітну роль у формуванні стабільних умов для розвитку фінансової системи й загалом національної економіки відіграють саме кредитні установи, серед яких варто виділити комерційні банки й небанківські кредитні установи (фінансові компанії, кредитні спілки, ломбарди та ін.).

Формування умов для стабільної та ефективно роботи кредитних установ є однією з найбільш важливих умов для забезпечення їхнього розвитку. Загалом, як свідчить історичний досвід, формування зазначених умов є єдино можливим шляхом для зменшення ймовірності настання нестабільності, яка супроводжується значними коливанням макроекономічних показників, що в підсумку порушує нормальний, стабільний стан націо-

нального господарства та негативно впливає на функціонування соціальної системи. Отже, окреслене актуалізує питання поглиблення теоретичних положень розуміння сутності макроекономічної нестабільності, причин її виникнення, особливостей впливу на функціонування кредитних установ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання сутності макроекономічної нестабільності та причин її виникнення розглядалися у значній кількості вітчизняних та закордонних наукових праць. Серед їхніх авторів насамперед варто виокремити таких: Р. П. Мудрак, Н. Б. Савіна, Л. М. Сегеда, М. І. Скрипниченко, О. О. Солодка, М. П. Талавиря, Mauricio CArdenas and Miguel Urmtia та ін.

У роботах В. В. Баліцької, Я. В. Белінської, В. Козюк, Н. Крючкової, І. В. Садчикової, Rexford Abaidoo, Elvis Kwame Agyarong також досліджується роль фінансових установ у формуванні макроекономічної нестабільності, а в наукових публікаціях І. Бітнер, Л. М. Богріновцевої, А. Буряченка, О. М. Павлової, О. В. Попело, Ж. В. Прокопенко представлені результати аналізу поведінки кредитних установ в умовах нестабільності національної економіки.

Виділення недосліджених частин загальної потреби. Попри численні напрацювання науковців у напрямку дослідження макроекономічної нестабільності, вивчення причин її виникнення та опису впливу на розвиток суб'єктів господарювання, недостатньо розкриті теоретичні питання щодо формування макроекономічної нестабільності в умовах політичних, соціальних викликів, її вплив на функціонування кредитних установ у межах фінансової системи країни.

Мета статті. Основною метою статті є поглиблення теоретичних положень щодо сутності, причин виникнення макроекономічної нестабільності, особливостей її впливу на функціонування кредитних установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Почнемо дослідження з обґрунтування сутності макроекономічної нестабільності та основних причин її виникнення.

Погоджуємося з Л. М. Сегедою, яка зазначає, що «розглядаючи поняття макроекономічної нестабільності варто зазначити, що поняття є досить складним для розуміння як з погляду початку виникнення самої нестабільності, так і з погляду її припинення» [12, с. 346]. Представимо декілька підходів до розгляду зазначеної дефініції:

1) *макроекономічна нестабільність* – це втрата мобільності, динамічності та гнучкості економічної системи, нездатність своєчасно й повною мірою пристосуватись до змін внутрішніх умов її функціонування та навколишнього середовища [16, с. 532];

2) *макроекономічна нестабільність* означає, що розвиток економіки супроводжується відхиленням від нормального процесу розвитку [15, с. 86];

3) *макроекономічна нестабільність* – це такий тривалий динамічний стан, який відображає хаотичну зміну ключових макроекономічних показників (ВВП, інфляція, валютний курс, грошова маса, сальдо торгового балансу) разом із розбалансованістю і зниженням ефективності реалізації функцій головних державних інституцій, що призводить до уповільнення економічного зростання або прояву кризових явищ [12, с. 348].

4) *макроекономічна нестабільність* – стан економіки в режимі біфуркаційного розгалуження, що виник унаслідок волатильності системних (фундаментальних) параметрів і характеризується низкою ключових макроекономічних показників (рівень безробіття, інфляції, обмінного курсу, ВВП та ін.) [14, с. 79].

Отже, аналізуючи представлені концепції щодо розгляду сутності макроекономічної нестабільності, визначимо основні її ознаки. Серед них доцільно виокремити такі:

- високий рівень інфляції (дефляції);
- зниження темпів приросту ВВП, або його різке падіння протягом короткого періоду;
- значне зростання рівня безробіття, особливо серед висококваліфікованих працівників, збільшення неофіційного працевлаштування;
- зменшення попиту на світових ринках на сировину, товари, послуги;
- виникнення дефіциту державного бюджету через погіршення надходжень запланованих доходів і значне зростання витрат;
- поступове зменшення обсягів залучених внутрішніх і зовнішніх інвестицій;
- девальвація національної валюти, її нестабільність у середньостроковому періоді, значне погіршення платіжного балансу країни;

– погіршення також торгового балансу, що супроводжується зниженням експорту власних товарів і різким зростанням імпорту;

– погіршення показників фінансової стабільності банківських установ [4; 13; 18].

Цілком логічним є те, що нестабільність у функціонуванні національної економіки виникає з багатьох різних причин, які формуються поступово, через вплив значної кількості негативних чинників на функціонування фінансової системи держави й загалом діяльність різних економічних суб'єктів. Такі причини можна поділити на внутрішні та зовнішні. Їх перелік представлено на рис. 1.

Беззаперечно, важливу роль макроекономічна стабільність відіграє у розвитку фінансової системи будь-якої країни. Відповідно забезпечення такої системи від сукупності деструктивних внутрішніх та зовнішніх ризиків є однією з найбільш важливих функцій центральних банків. Саме ці інститути створені для регулювання діяльності фінансових установ, у т. ч. з метою забезпечення належного рівня їхньої фінансової стійкості та загалом стабільного функціонування економіки. Сформований історичний досвід засвідчує, що саме фінансова система, а саме сфера фінансових послуг, досить часто стають центрами виникнення кризових явищ, які дуже швидко поширюються в межах національної економіки, негативно впливаючи на господарську діяльність більшості економічних суб'єктів.

Фінансово-економічна криза 2007–2008 рр. засвідчила, що ефективний нагляд за роботою кредитних установ є необхідним і важливим елементом запобігання кризовим ситуаціям у функціонуванні банківської системи, небанківських фінансово-кредитних установ. Серед основних причин виникнення кризових ситуацій у роботі фінансових установ загалом можна визначити такі:

- формування середовища макроекономічної нестабільності, для якої притаманним є значна зміна офіційного курсу національної валюти, зростання рівня інфляції, зменшення реального рівня середньої заробітної плати в країні, зростання рівня безробіття, погіршення платіжного балансу тощо;
- погіршення платоспроможності громадян інших економічних суб'єктів, що впливає на обсяги споживання товарів, послуг, а це, у свою чергу, знижує рівень економічної активності в країні;
- зменшення реальних доходів громадян призводить до зниження рівня їхньої кре-

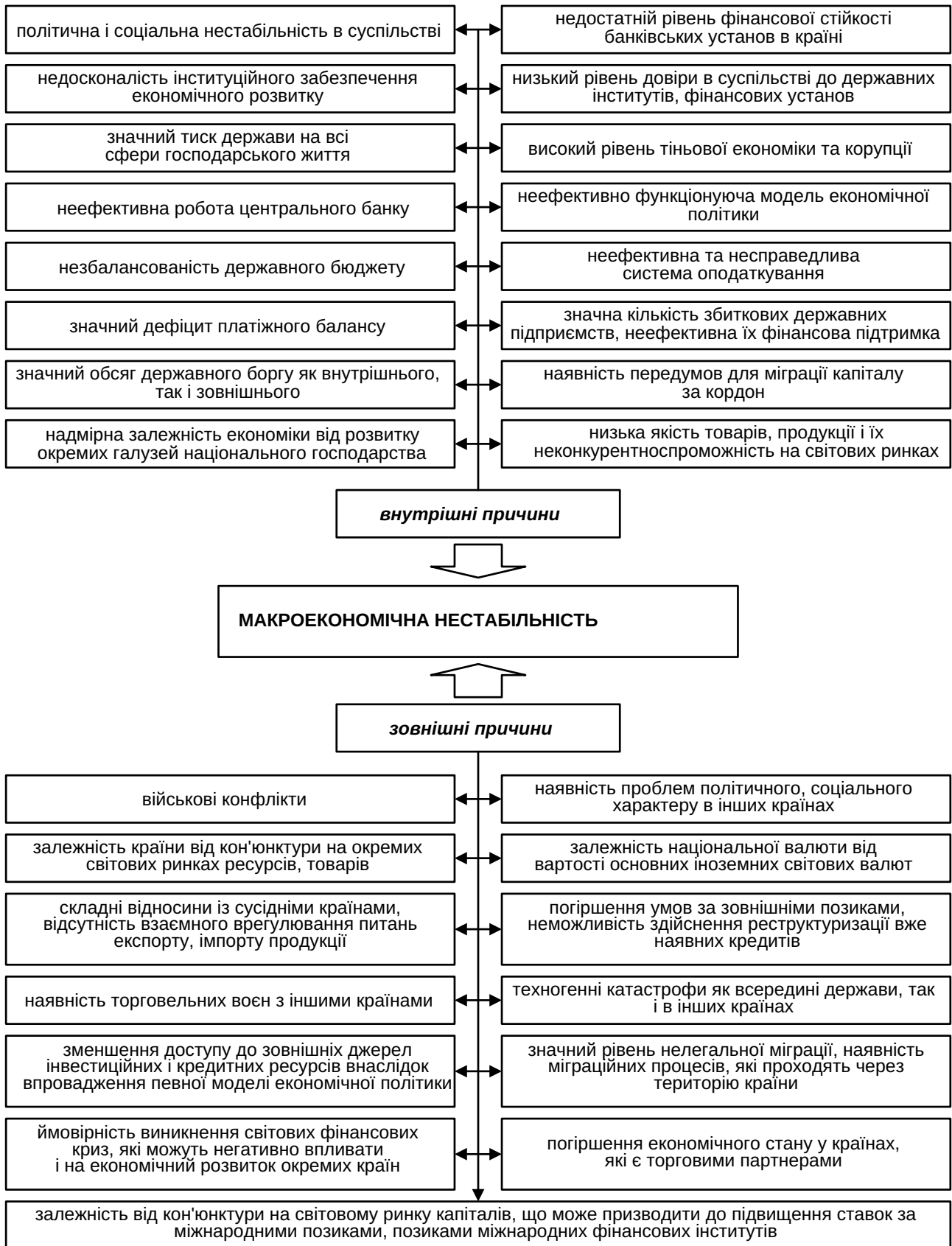

Рис. 1. Причини виникнення макроекономічної нестабільності

Джерело: складено авторами на основі [10; 5–7]

дитоспроможності та здатності виплачувати вже отримані позики, що своєю чергою призводить до зростання обсягів проблемних кредитів;

- банкрутство окремих фінансових установ може мати негативні наслідки і для роботи інших банківських і небанківських фінансових установ, а також загалом спричиняти виникнення системних фінансових криз, які призводять до порушення стабільного функціонування фінансової системи країни;

- недостатній рівень фінансової стабільності банківських установ, що підвищує рівень їхньої неспроможності протидіяти внутрішнім і зовнішнім негативним чинникам;

- різке зниження довіри клієнтів до функціонування банківських і інших фінансових установ, що супроводжується поверненням власних коштів із депозитних рахунків, що значним чином впливає на ліквідність зазначених установ;

- високий рівень зловживань фінансовими установами щодо надання кредитів афільованим особам, вкладення коштів у цінні папери підприємств, які пов'язані з власниками таких установ або їхніми керівниками;

- неефективне управління системними фінансовими ризиками, що в підсумку призводить до непередбачуваних і складно регульованих процесів на фінансовому ринку;

- низька якість ризик-менеджменту фінансових установ;

- недостатній рівень нагляду за роботою різних типів фінансових установ, окремих напрямків їхньої діяльності;

- недостатній обсяг сформованих фінансовими установами резервів;

- зміни на зовнішніх ринках капіталу, у діяльності материнських компаній, які володіють філіями в інших країнах та ін. [1; 2; 8; 17].

На рис. 2 представлена схема формування кризових чинників у роботі кредитних установ та її поширення на функціонування інших макроекономічних систем.

Проте не завжди причинами макроекономічної нестабільності є саме фінансова система і безпосередньо фінансові установи. У багатьох випадках криза зумовлена низкою економічних, політичних, соціальних причин. Погіршення економічної ситуації також негативно впливає на роботу кредитних установ.

Наслідками такого впливу можуть бути такі:

- зменшення попиту на кредитні ресурси, а відповідно і зниження обсягів доходів кредитних установ;

- збільшення частки проблемних позик, необхідність проведення реструктуризації кредитів через погіршення фінансового стану позичальників;

- ймовірність зниження ліквідності через вилучення депозитів економічними суб'єктами з фінансових установ;

- банкрутство окремих економічних суб'єктів, які були клієнтами кредитних установ, що безпосередньо впливає на фінансову стабільність таких установ;

- зменшення можливості залучати кошти на зовнішніх ринках капіталу, що знижує і можливості кредитних установ формувати власну ресурсну базу;

- погіршення умов отримання позик від інших кредитних установ, центрального банку;

- необхідність збільшення резервів, що негативно впливає на обсяги доходів кредитних установ, а відповідно і їхній прибуток;

- втрата власних коштів, які були або покладені на депозитні рахунки інших фінансових установ, або вкладені в діяльність підприємств, які збанкрутували;

- зменшення реальної вартості заставного майна, яке використовується в кредитних операціях та ін.

Таким чином, макроекономічна нестабільність у сучасному світі нерозривно пов'язана з діяльністю кредитних установ. Виникнення кризових ситуацій в економіці будь-якої країни не відбувається відокремлено від функціонування фінансової системи, що, зрештою, негативно впливає на роботу кредитних установ, навіть якщо причини нестабільності не пов'язані з їхньою діяльністю.

Висновки. Отже, у межах статті проведено дослідження сутності макроекономічної нестабільності, визначення її основних ознак. Встановлено, що макроекономічна нестабільність зумовлена значною кількістю чинників, досить часто є наслідком циклічного розвитку економічних систем. Розглянуто причини виникнення макроекономічної нестабільності, які були поділені на дві групи: внутрішні та зовнішні. Це надалі дозволило глибше пояснити роль кредитних установ у забезпеченні макроекономічної нестабільності.

У статті також розглянуто наслідки негативного впливу макроекономічної нестабільності на функціонування кредитних установ, причинами виникнення якої стали деструктивні процеси в суспільстві, чинники політичного, соціального та економічного характеру.

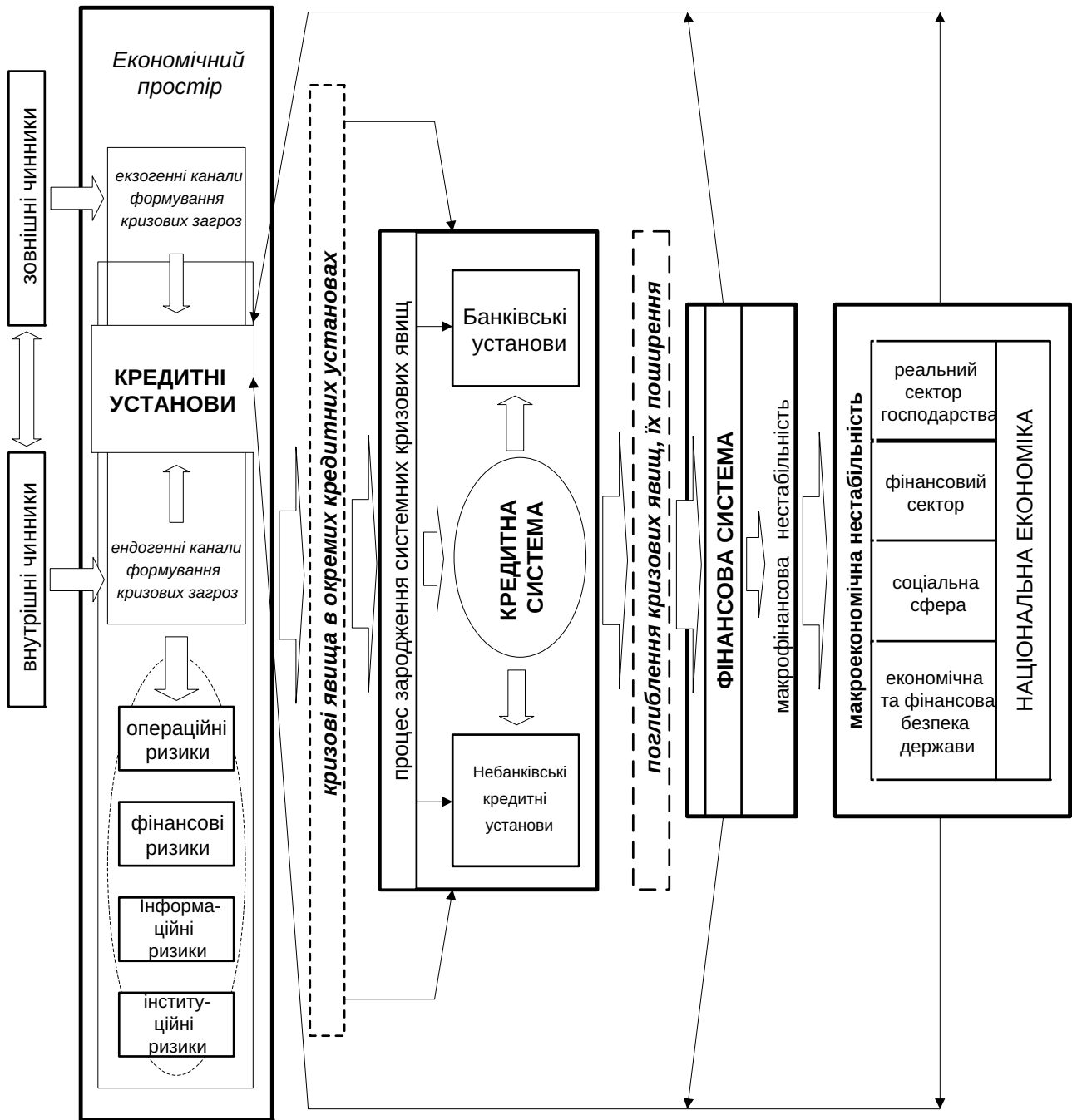

Рис. 2. Зародження кризових чинників у роботі кредитних установ та їх поширення на функціонування національної економіки

Джерело: складено авторами на основі [3; 9; 11]

У підсумку встановлено, що кредитні установи й загалом фінансова система будь-якої країни в сучасних умовах негативно реагують на кризові явища в політичному, соціальному житті, що відображається на ефективності їх

функціонування. Зазначені установи, у свою чергу, через погіршення фінансових показників їхньої роботи можуть лише поглибити кризу та значно погіршити макроекономічну ситуацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баліцька В. В., Короткевич О. В. Методичні підходи до оцінки впливу чинників фінансової нестабільності на державні фінанси. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 17. С. 5–16. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2016/3.pdf
2. Богріновцева Л., Козій Н. Роль та вплив інституційних факторів на розвиток кредитного ринку в Україні: аналіз, виклики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <http://surl.li/pyjbjf>
3. Забезпечення фінансової стабільності в Україні в умовах посткризової економіки / Я. В. Белінська, Д. С. Покришка, О. О. Молдован [та ін.]. Київ : НІСД, 2011. 88 с.
4. Козюк В. В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, "Економічна думка", 2009. 728 с. URL: <http://surl.li/xdaiyu>
5. Крючкова Н. М. Фінансова нестабільність в Україні у контексті глобальних трансформацій. *Zenodo*. 2024. URL: <https://zenodo.org/records/13644617>
6. Мудрак Р. П. Макроекономічна нестабільність: інфляція. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7, № 2. С. 10–17. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/ujae_2022_r02_a01.pdf
7. Павлова О. М., Данилюк Т. І., Мурзіна А. В., Держай О. Ю., Мельник О. О. Вплив діяльності лізингових та кредитних установ України на бізнес і кон'юнктуру ринку у воєнний, післявоєнний період. *Інвестиції: практика та досвід*. *Економічна наука*. 2024. № 11. С. 59–66. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.59>
8. Попело О., Жаворонок А., Космулезе К. Вплив штучного інтелекту на діяльність фінансових установ та безпеку держави. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 1(37). С. 226–239. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-226-239](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-226-239)
9. Прокопенко Ж. В. Господарська діяльність небанківських фінансових установ як інституцій фінансового ринку та основа економічного зростання країни. *Ефективна економіка*. 2016. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5121>
10. Савіна Н. Б., Радовенчук П. В. Оцінювання макроекономічної нестабільності країни. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2023. № 4(104). С. 306–319. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/29970/1/Ve10427.pdf>
11. Садчикова І. В., Колотило Л. Л., Волок А. Р. Формування стратегії банківських установ в Україні в умовах цифровізації фінансового ринку та макроекономічної нестабільності. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Т. 2, № 20. С. 267–278.
12. Сегеда Л. М. Трактатування поняття макроекономічної нестабільності. *SCIENCE, TRENDS AND PERSPECTIVES : XVII Міжнародна науково-практична конференція (18–19 травня 2020 р., Токіо, Японія)*. Токіо, 2020. С. 346–348. URL: <http://surl.li/isgjsz>
13. Солодка О. О. Координаційні деструкції у визначенні макроекономічної нестабільності. *Регіональна економіка та управління*. 2020. № 3(29). С. 37–41. URL: <http://surl.li/siftis>
14. Стадник А. С. Вплив макроекономічної нестабільності на формування механізму державного антикризового регулювання банківської системи. *Цілі сталого розвитку : матеріали наук.-практ. конф. (5–6 квітня 2017 р.)*. / за ред. Т. В. Семигіної. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2017. С. 73–75. URL: <http://surl.li/bmsayg>
15. Талавиря М. П., Дворник І. В., Македон Г. М. Формування макроекономічної рівноваги на ринку товарів та платних послуг. Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2014. 255 с. URL: <http://surl.li/spfcpm>
16. Фактори макроекономічної нестабільності в системі моделей економічного розвитку : кол. монографія / за ред. М. І. Скрипниченко. Київ, 2012. 720 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/99.pdf>
17. Abaidoo R., Agyarong E.K. Inflation uncertainty, macroeconomic instability and the efficiency of financial institutions. *Journal of Economics and Development*. 2023. Vol. 25, No. 2. P. 134–152. URL: <http://surl.li/wzsppz>
18. Mauricio CArdenas, Miguel Urmtia. Macroeconomic Instability and Social Progress. *Reform, Recovery, and Growth: Latin America and the Middle East*. University of Chicago Press, 1995. P. 79–114. URL: <http://surl.li/rxpyoh>

REFERENCES:

1. Balitska V. V., Korotkevych O. V. (2016) Metodychni pidkhody do otsinky vplyvu chynnykiv finansovoi nestabilnosti na derzhavni finansy [Methodological approaches to assessing the impact of financial instability factors on public finances]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 17, pp. 5–16. Available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2016/3.pdf (accessed November 12, 2024).
2. Bohrinovtseva L., Kozii N. (2023) Rol ta vplyv instytutsiinykh faktoriv na rozvytok kredytnoho rynku v ukraini: analiz, vyklyky ta perspektyvy [The role and influence of institutional factors on the development of the credit market in Ukraine: analysis, challenges and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 54. Available at: <http://surl.li/pyjbjf> (accessed November 12, 2024).

3. Belinska Ya. V., Pokryshka D. S., Moldovan O. O. et al. (2011) *Zabezpechennia finansovoi stabilnosti v Ukraini v umovakh postkryzovoi ekonomiky* [Ensuring financial stability in Ukraine in the context of a post-crisis economy]. Kyiv: NISD, 88 p. (in Ukrainian).
4. Koziuk V. V. (2009) *Monetarni zasady hlobalnoi finansovoi stabilnosti: monohrafiia* [Monetary foundations of global financial stability: monograph]. Ternopil: TNEU, "Ekonomichna dumka", 728 p. Available at: <http://surl.li/xdaiyy> (accessed November 18, 2024).
4. Koziuk V. V. (2009) *Monetarni zasady hlobalnoi finansovoi stabilnosti : monohrafiia*. Ternopil : TNEU, "Ekonomichna dumka", 728 p. Available at: <http://surl.li/xdaiyy>
5. Kriuchkova N. M. (2024) *Finansova nestabilnist v Ukraini u konteksti hlobalnykh transformatsii* [Financial instability in Ukraine in the context of global transformations]. Available at: <https://zenodo.org/records/13644617> (accessed November 12, 2024).
6. Mudrak R. P. (2022) *Makroekonomichna nestabilnist: inflatsiia* [Macroeconomic instability: inflation]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 7, no. 2, pp. 10–17. Available at: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/ujae_2022_r02_a01.pdf (accessed November 12, 2024).
7. Pavlova O. M., Danyliuk T. I., Murzina A. V., Derzhai O. Yu., Melnyk O. O. (2024) *Vplyv diialnosti lizynhovykh ta kredytnykh ustanov Ukrainy na biznes i koniunkturu rynku u voiennoi, pisliavoiennii period* [The impact of the activities of leasing and credit institutions of Ukraine on business and market conditions in the war and post-war period]. *Investytsii: praktyka ta dosvid. Ekonomichna nauka – investments: practice and experience. Economic science*, no. 11, pp. 59–66. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.59>
8. Popelo O., Zhavoronok A., Kosmuleze K. (2024) *Vplyv shtuchnoho intelektu na diialnist finansovykh ustanov ta bezpeku derzhavy* [The impact of artificial intelligence on the activities of financial institutions and state security]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, no. 1(37), pp. 226–239. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-226-239](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-226-239)
9. Prokopenko Zh. V. (2016) *Hospodarska diialnist nebankivskykh finansovykh ustanov yak instytutsii finansovoho rynku ta osnova ekonomichnoho zrostantia krainy* [Economic activity of non-bank financial institutions as financial market institutions and the basis of economic growth of the country]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, no. 8. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5121> (accessed November 18, 2024).
10. Savina N. B., Radovenchuk P. V. (2023) *Otsiniuvannia makroekonomichnoi nestabilnosti krainy* [Assessment of the macroeconomic instability of the country]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia – Bulletin of the National University of Water Management and Environmental Management*, no 4(104), pp. 306–319. Available at: <https://ep3.nuwm.edu.ua/29970/1/Ve10427.pdf> (accessed November 18, 2024).
11. Sadchykova I. V., Kolotylo L. L., Volok A. R. (2024) *Formuvannia stratehii bankivskykh ustanov v Ukraini v umovakh tsyfrovizatsii finansovoho rynku ta makroekonomichnoi nestabilnosti* [Formation of the strategy of banking institutions in Ukraine in the context of digitalization of the financial market and macroeconomic instability]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Current problems of regional economic development*, vol. 2, no. 20, pp. 267–278.
12. Sehedra L. M. (2020) *Traktuvannia poniattia makroekonomichnoi nestabilnosti* [Interpretation of the concept of macroeconomic instability]. *SCIENCE, TRENDS AND PERSPECTIVES: XVII International Scientific and Practical Conference* (pp. 346–348). Tokio, Yaponiia. Available at: <http://surl.li/isgjsz> (accessed November 12, 2024).
13. Solodka O. O. (2020) *Koordinatsiini destrukttsii u vyznachenni makroekonomichnoi nestabilnosti* [Coordination destructions in determining macroeconomic instability]. *Rehionalna ekonomika ta upravlinnia – Regional economy and management*, no. 3(29), pp. 37–41. Available at: <http://surl.li/siftis> (accessed November 14, 2024).
14. Stadnyk A. S. (2017) *Vplyv makroekonomichnoi nestabilnosti na formuvannia mekhanizmu derzhavnogo antykryzovoho rehuliuвання bankivskoi systemy* [The influence of macroeconomic instability on the formation of the mechanism of state anti-crisis regulation of the banking system]. *Tsili staloho rozvytku: materialy nauk.-prakt. konf. – Sustainable development goals: materials of the scientific-practical conference* (pp. 73–75). Available at: <http://surl.li/bmsayg> (accessed November 14, 2024).
15. Talavyria M. P., Dvornyk I. V., Makedon H. M. (2014) *Formuvannia makroekonomichnoi rivnovahy na rynku tovariv ta platnykh posluh* [Formation of macroeconomic equilibrium in the market of goods and paid services]. Nizhyn: PP Lysenko M. M., 255 p. Available at: <http://surl.li/spfcpm> (accessed November 14, 2024).
16. Skrypnychenko M. I. (Ed.) (2012) *Faktory makroekonomichnoi nestabilnosti v systemi modelei ekonomichnoho rozvytku: monohrafiia* [Factors of macroeconomic instability in the system of economic development models: monograph]. Kyiv, 720 p. Available at: <http://ief.org.ua/docs/mg/99.pdf>. (accessed November 14, 2024).
17. Abaidoo R., Agyapong E.K. (2023) *Inflation uncertainty, macroeconomic instability and the efficiency of financial institutions*. *Journal of Economics and Development*, vol. 25, no. 2, pp. 134–152. Available at: <http://surl.li/wzspz>. (accessed November 14, 2024).
18. Mauricio CArdenas, Miguel Urmtia. (1995) *Macroeconomic Instability and Social Progress*. In *Reform, Recovery, and Growth: Latin America and the Middle East*. University of Chicago Press, pp. 79–114. Available at: <http://surl.li/rxpyoh> (accessed November 14, 2024).